

คำยืมภาษาชวา — มลายูในภาษาไทย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้กำหนดอักษร
ย่อของคำที่มาจากภาษาภาษามลายูว่า ม . และคำที่มี
ที่มาจากภาษาชวาว่า ช .

แต่นักมานุษยวิทยาหลายคนกล่าวว่า เดิมภาษาชวา
และภาษามลายูเป็นภาษาเดียวกัน ชนสองชาติใช้ภาษา
มลายูร่วมกันมาก่อน เราจึงมักเรียกภาษาทั้งสองนี้
รวมกันว่า ภาษาชวามลายู

ภาษาชวา

ภาษาชวาคือภาษาพูด
ของผู้ที่อาศัยอยู่ตามหมู่
เกาะต่างๆในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ ในหมู่
เกาะชวา ประเทศ
อินโดนีเซีย

มาเลเซีย

มาเลเซีย

ภาษามลายู

ภาษามลายู พูดในประเทศ
มาเลเซียและตามหมู่เกาะต่างๆ

สาเหตุของการนำคำภาษาชวา - มลายูเข้ามาใช้ในภาษาไทย

๑. ทางด้านภูมิศาสตร์

ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีอาณาเขตติดต่อกัน จังหวัดชายแดนไทยที่ติดต่อกับมาเลเซีย ได้แก่ จังหวัดสตูล สงขลา ยะลาและนราธิวาส ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาเป็นระยะเวลายาวนานการคมนาคม การค้าขาย

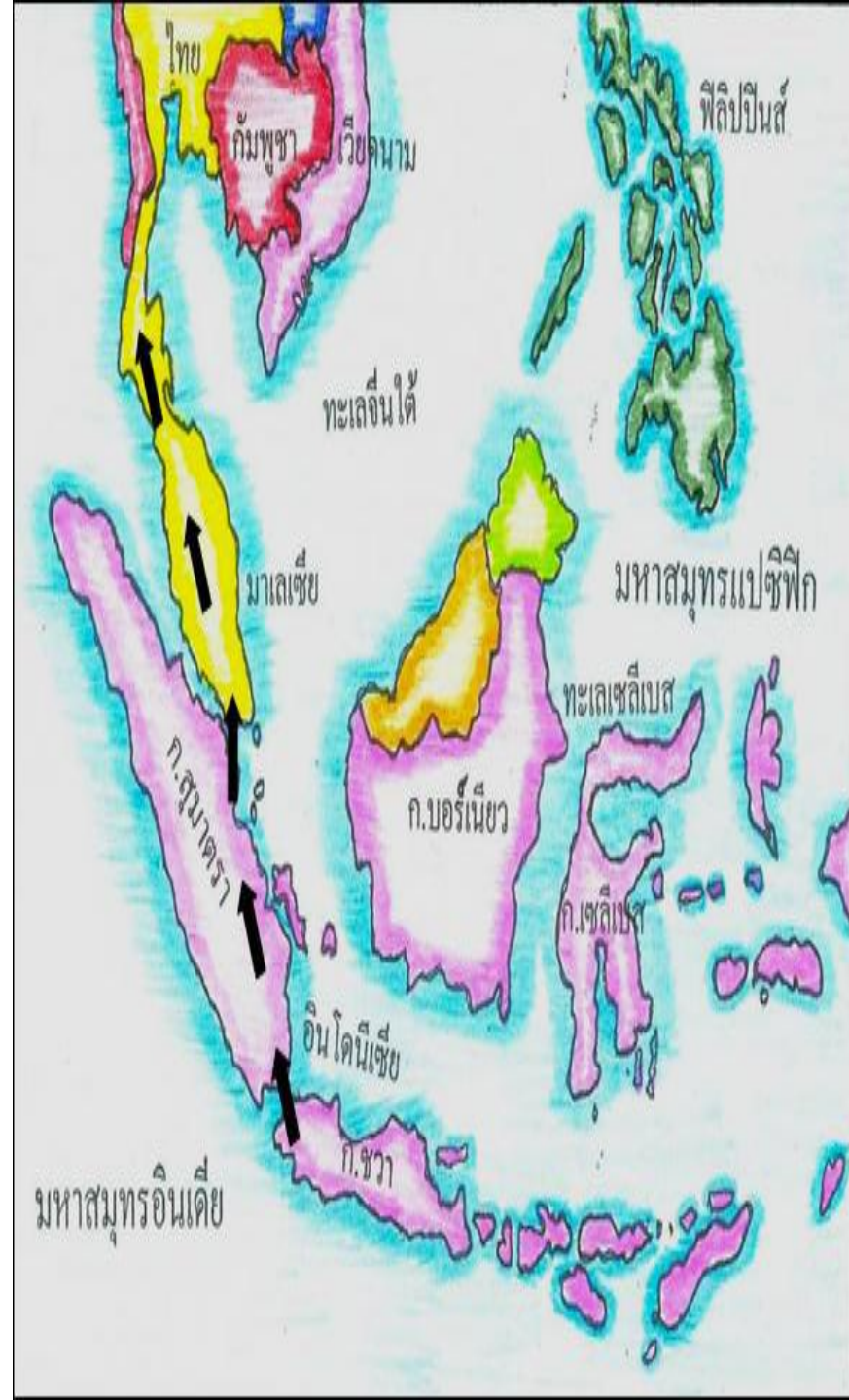
๒. ทางด้านประวัติศาสตร์

ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างไทยกับ ชวา - มลายู ติดต่อกันในฐานะมิตรมากกว่าศัตรู พ่อขุนรามคำแหงเคยขยายอาณาเขตไปจนถึงแหลมมลายู จึงทำให้ภาษามลายูเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทยในแถบ จังหวัดชายแดนของไทย

ในขณะที่เดียวกันภาษามลายูก็ยืมคำภาษาไทย
ไปผสมผสานอยู่ด้วยซึ่งเป็นธรรมชาติของ
ภาษาที่อยู่ใกล้ชิดกัน

๓. ทางด้านวัฒนธรรมประเพณี

เค้าเรื่องวรรณคดีหลาย ๆ เรื่องของ
อินเดีย แทนที่ประเทศไทยจะได้รับจาก
อินเดียโดยตรงแต่รับจากอินเดียตอนใต้
และผ่านมาทาง ชวา-มลายู เช่น เรื่อง
รามเกียรติ์ วรรณคดีบางเรื่องก็เป็นของ
ชวา-มลายูโดยตรง เช่น อิเหนา
นอกจากนั้นวัฒนธรรมบางอย่าง มหรสพ
ตลอดจนอาหารบางชนิดไทยก็ยืมมาจาก
ชวา -มลายู

* ส่วนภาษาชวา ภาษาไทยรับเข้ามาพร้อมกับ
วรรณคดีเรื่องอิเหนา ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอน
ปลาย สมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เนื่องจากยาย
ยะโวฬีเลี้ยงได้เล่านิทานปันทยให้แก่พระราช
ธิดาของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศฟัง

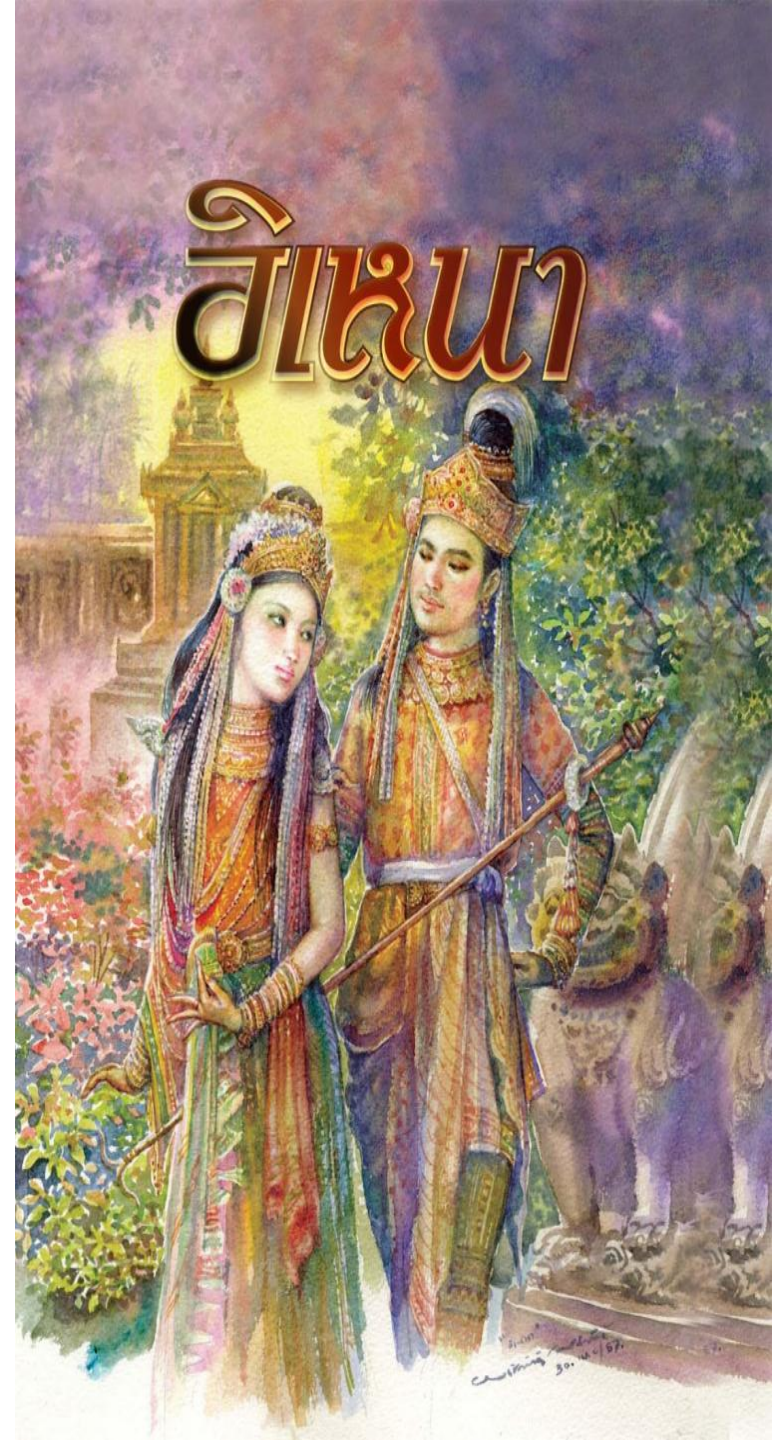
* เจ้าฟ้าคุณทล นิพนธ์ อิเหนาใหญ่

* เจ้าฟ้ามงกุฎนิพนธ์ อิเหนาเล็ก

* สมัยรัชกาลที่ ๑ ดาหลัง

* สมัยรัชกาลที่ ๒ อิเหนา

วรรณคดีเรื่องอิเหนาเป็นที่ชื่นชอบของคน
ไทยทำให้คนไทยรู้จักภาษาชวามากขึ้น

ลักษณะของภาษาชวา –มลายู

ภาษาชวา -มลายูจัดอยู่ในตระกูล Melayu Polynesian

หรือ Austronesia เป็นภาษาที่มีรากคำ แล้วเติมคำ

ข้างหน้า กลางและท้ายคำ เพื่อแสดงหน้าที่และ

ความหมายในประโยค ภาษาชวาพูดในหมู่เกาะต่างๆ

ส่วนภาษามลายูพูดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ประเทศมาเลเซียและตามหมู่เกาะต่างๆ

* ภาษาชวา - มลายูไม่มีเสียง
พยัญชนะควบกล้ำ หากต้องยืมคำ
ที่มีเสียงควบกล้ำจากภาษาอื่นไป
ใช้ จะตัดแปลงให้ เป็นคำ ๒
พยางค์ โดยแทรกเสียงสระที่
พยัญชนะควบกล้ำนั้น

* ภาษาชวา - มลายูมีการเติมหน้าและเติม
หลัง

* ภาษาชวา-มลายูไม่ใช่ภาษาวรรณยุกต์

- ภาษาไทยและภาษามลายูมีคำพ้องและคล้ายคลึงกันไม่น้อย อาจเนื่องจาก
- ต่างฝ่ายต่างยืมภาษาของกันและกันไปใช้
- เป็นคำที่ต่างฝ่ายต่างยืมมาจากภาษาอื่น เช่น สันสกฤต ฮินดี เบงกอลี ทมิฬ เปอร์เซีย โปรตุเกส

การสร้างคำในภาษาชวา-มลายู

- การสร้างคำประสม

คำ ความหมาย คำ ความหมาย คำประสม ความหมาย

กูละ น้ำตาล   बातู   ก้อน   กูละ बातู   น้ำตาลก้อน

กูละ น้ำตาล   ปาซีร์   ทวาย   กูละ ปาซีร์   น้ำตาลทวาย

ดากิง เนื้อ   บาบี่   หมู   ดากิง บาบี่   เนื้อหมู

ดากิง เนื้อ   ลิมบู   วัว   ดากิง ลิมบู   เนื้อวัว

นาซี ข้าวสุก   กราบู   ยำ   นาซีกกราบู   ข้าวคลุกกับผัก

ปาดี (ข้าวเปลือก)   ปรัต (หนัก)   ปาดีปรัต   ข้าวหนัก

ปาดี (ข้าวเปลือก)   รังัน (เบา)   ปาดีรังัน   ข้าวเบา

การสร้างคำซ้ำ

- เป็นการนำคำเดียวกันมาซ้ำกัน เช่น

คำ   คำซ้ำ   คำแปล

ราช (เจ้านาย)   ราชราช   เจ้านายหลายองค์

โอรัง (คน)   โอรังโอรัง   ประชาชน

ลักษณะคำมลายูที่ปรากฏในภาษาไทย

คำมลายูที่ปรากฏใช้ในภาษาไทย
บางคำออกเสียงใกล้เคียงกับคำเดิม
บางคำมีการเปลี่ยนแปลงเสียง
และบางคำไทยเปลี่ยนเสียงคำมลายู
ให้พ้องกับไทย จึงอาจแบ่งลักษณะ
คำมลายูที่ปรากฏในภาษาไทย
ออกเป็น ๕ ลักษณะ ดังนี้

การทับศัพท์

ลักษณะการทับศัพท์คำมลายูในภาษาไทยนั้น บางคำอาจมีระดับเสียงต่างไปจากการออกเสียงของชาวมลายูโดยตรงบ้าง แต่เสียงส่วนใหญ่จะคล้ายกัน ตัวอย่าง

คำมลายู

ไทยใช้

คำแปล

กริส keris

กริช

มีดปลายแหลม

กลาซี kōlasi

กะลาตี

ลูกเรือ

กาปะ kapak

กะปะ

ซ็อง

การัง karang

กะรัง

หินปูนลักษณะเป็นกิ่งก้าน

กูเรา kurau

กูเรา

ซ็อปลา

กูลี kuli

กูลี

คนยกของ

เกอร์จุต kĕrchut

กระจูด

พืชพวกหญ้าคล้ายกก

คอง gong

ฆ้อง

เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง

คำมลายู

จัมปาตะ champadak

ชลาตัน sĕlatan

ชะลัก sōlak

ซาละ salak

เซปัก sepak

เตอร่า tĕra

บาเตะ batek

ไทยใช้ คำแปล

จัมปาตะ ชื่อขุนชนิดหนึ่ง

ชลาตัน ชื่อลมพายุ (มลายู หมายถึง ทิศใต้)

ชะลัก สลักประตู

ซาละ ลูกไม้ชนิดหนึ่งกินได้

เซปัก (เตะกร้อ) เตะ

เตอร่า เครื่องหมายประทับบนกระดาษ

บาเตะ ผ้าชนิดหนึ่ง (มลายู หมายถึง
วิธีทำดอกดวงบนพื้นผ้า)

การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะ

(ก) การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะต้นของพยางค์ใดพยางค์หนึ่งหรือทุกพยางค์ ดังตัวอย่าง

คำมลายู

กันยา ganja

กาบง gabong

ยะบัด jabat

ดูริยัน durian

ไทยใ้

กัญชา

กะพง

ชะมด

ทุริยาน

คำแปล

ชื่อพืชชนิดหนึ่ง

ชื่อหอย, ปลา

ชื่อสัตว์ชนิดหนึ่ง

ชื่อผลไม้

การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะ

เกอร์, ดเกอร์ dzikir, dikir ดิเก, ยีเก ชื่อการละเล่น

เซอะโตล setul กระทอน, สะทอน ชื่อผลไม้

เซอะลาง sElang อลาง ชื่อจังหวัด
(มลายู หมายถึง เกาะลังกา)

บูกีต Bukit ภูกีต ชื่อจังหวัด
(มลายู หมายถึงภูเขา)

เบกา beka เพกา ต้นไม้ขนาดเล็กยอมกล้ายั่ว

เมอนารา MEnara บางนรา ชื่ออำเภอ

ตัวอย่างการลากเข้าความ

คมลายู
กาบูลี
เมอะนารา
เกอระตัสซัป
เกอะตุปัต
ปูโจะ ปากู
เปอะลารา

kabuli
Mēnara
Kērtas sap
kētupat
puchok paku
pēlara

(ฮารีเมา) เอะระดัป (**harimau**) **tēlap**

ไทยใช้
ข้าวบุรี
บางนรา
กระดาษซัป
ข้าวต้มมัด
ผักกูด
ปลาร้า

คำแปล
ข้าวปรุงแบบแขกเมืองคาบูล
ไทยใช้เรียกชื่อสถานที่
กระดาษสำหรับซัปน้ำให้แห้ง
ข้าวเหนียวห่อใบป้อแล้วต้ม
ผักป่างอกตามริมน้ำ ใช้ต้ม
กะทิกเป็นผักต้ม
ชื่ออาหาร (มลายู หมายถึง
กรรมวิธีหมักปลา)
(เสือ) ดายตลับชื่อเสือชนิดหนึ่ง

การตัดพยางค์ให้คำสั้นลง

คำมลายูบางคำที่ปรากฏในภาษาไทยเป็นคำที่ไทยนำมาตัดพยางค์ให้สั้นลง อาจด้วยวิธีรวบพยางค์หรือตัดพยางค์ ตัวอย่าง

คำมลายู

ไทยใช้

คำแปล

กาคะตัว

kakatua

กระตัว

นกแก้วขนขาว

เกอระตัส

KĒrtas

กระดาษ

กระดาษ

บารัต ดายา

barat daya

พัทธยา

ชื่อสถานที่ตากอากาศ (มลายู

หมายถึง ทิศตะวันตกเฉียงใต้)

มังคุดตา

manggusta

มังคุด

ชื่อผลไม้

เมอะเร็งซา

mĕrĕngsa

มะเร็ง

แผลเน่าเปื่อยที่ไม่ยอมหาย

คำไทยที่แปลความจากคำมลายู

คำมลายูที่ปรากฏในภาษาไทยบางคำอาจไม่ได้ปรากฏในรูปของคำมลายูโดยตรง แต่สันนิษฐานว่าเป็นคำต้นเค้าของคำไทยที่แปลความมาจากคำมลายูอีกทีหนึ่ง ตัวอย่าง

คำมลายู	คำแปล	ไทยใช้
กาอินเมินตะ	กาอิน = ผ้าที่ยังไม่ได้ตัดเป็นเครื่องนุ่งห่ม	ผ้าดิบ
kain mĕntah	เมินตะ = ดิบ	
กลาปา ปูโย๊ะ	กลาปา = มะพร้าว	มะพร้าววนกลุ่ม
kĕlapa puyoh	ปูโย๊ะ = นกคุ้ม	
นังกาบลูดัง	นังกา = ลูกขนุน	ขนุนหนัง
nangka bĕlulang	บลูดัง = หนัง	
นาซี กราบู	นาซี = ข้าวสุก	ข้าวย่า
nasi kĕrabu	กราบู = ยำ	
บุง กูญิต	บุง = นก	นกขมิ้น
burong kunyit	กูญิต = ขมิ้น	
รัมบูตัน	รัมบู = ผมบนหัว	ลูกเงาะ, เงาะ
rambutan	(ฮู)ตัน = ป่า	หมายถึง ผมคนป่า, ผมเงาะ

หมวดคำต่างๆ ที่มาจากภาษาชวา-มลายู

- หมวดพืชผักผลไม้
- หมวดสัตว์
- หมวดสิ่งของเครื่องใช้
- หมวดอาหาร
- หมวดเครื่องแต่งกาย
- หมวดพิธีกรรม
- หมวดศิลปะการแสดง
- หมวดสถานที่
- หมวดบุคคล
- หมวดวรรณคดี

หมวดพืชผักผลไม้

บุหงา

บุหงาส่าหรี

บุหงาแดงงาน บุหงาบาทลี
Citharexylum spinosum Linn.

ไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบ สูง 3-5 เมตร เรือนยอดค่อนข้างทึบรูปไข่ ลำต้น
ออกดอกเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม ดอกมีกลิ่นหอม เบ้า ใบกลางแจ้ง ผล
ง่ายขึ้นในดินเกือบทุกชนิด ต้องการน้ำปานกลาง
นิเวศพันธุ์ไม้

บุหงา **bunga** ภาษาชวา
แปลว่า ดอกไม้ ดอกเบี้ยว ลาย
ดอกไม้

ในภาษาไทยแปลว่าดอกไม้ชนิด
ต่างๆ

วิรุงรอง
พลับพลึง

กระดังงา

กระดังงา ชื่อไม้ดอกมีหลายชนิด มา
จากภาษาชวาว่า **kenanga** /
กะนังงา / ชื่อต้นกระดังงา
กระดังงา หรือกระดังงาไทย ชื่อ
อื่น **สะบันงา** **สะบันงาต้น** **สะ**
บานงากระดังงา เป็นไม้ยืนต้นใน
ตระกูลเดียวกับ น้อยหน่า และ
การเวก

การะบุหนิง (ดอกแก้ว)

บุหงาต้นหยง

บุหงา **bunga** ภาษาชวาแปลว่า
ดอกไม้ ดอกเบ็ย ลายดอกไม้
ในภาษาไทยแปลว่าดอกไม้ชนิดต่างๆ
บุหงาต้นหยง หมายถึง ดอกพิกุล

อังสนา (ดอกประดู่)

กล้วยตานี (ชื่อกล้วยชนิดหนึ่ง)

มินตรา
(ต้นกระถิน)

ทุเรียน

ทุเรียน เป็นคำยืมจากภาษามลายู **ดูรียัน** **ดูรี** แปลว่า หนามหรือก้างปลา **ดูรียัน** จึงแปลว่า **ผลไม้ที่มีหนาม**

ไทยคงเรียกผลไม้มีหนามชนิดนี้ว่าทุเรียนมานานแล้ว เพราะพระไอยการลักษณะโจร พ.ศ.๑๙๐๓ ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง กำหนดโทษผู้ลักถอนหรือตัดต้นทุเรียนเล็กให้ปรับไหมต้นละ ๘๐,๐๐๐ เบี้ย ถ้าเป็นต้นใหญ่มีผล ให้ปรับไหมต้นละ ๒๐๐,๐๐๐ เบี้ย เมื่อเทียบกับผลไม้อื่น ๆ เช่น มังคุด มะม่วง ลางสาด มะพร้าว กำหนดโทษผู้ลักถอนหรือตัดต้นทุเรียนไว้หนักที่สุด แสดงว่าทุเรียนเป็นผลไม้สำคัญ มีราคาแพงที่สุด สาเหตุที่ทุเรียนราคาแพงก็เพราะมีรสอร่อย จนมีคำกล่าวในสมัยนั้นว่า **“ได้กินทุเรียนสักพูหนึ่งถึงจะเป็นทาสก็ไม่ว่า”**

ลองกอง

มาจากคำภาษาชวา-มลายู
ว่า longgong หมายถึง
ผลไม้ชนิดหนึ่ง ไทยใช้คำ
ว่า ลองกอง เป็นกลางสาด
พันธุ์หนึ่งชนิดที่เปลือก
หนาและยางน้อยผลกลม
ๆ ออกเป็นพวง กินได้ เม็ด
ในขม

ยางสาด

ยางสาด

มาจากคำภาษามลายูว่า **langsap**
ยางสาดเป็นไม้ผลในสกุลเดียวกับ
ลองกอง ยางสาดมีถิ่นกำเนิดในหมู่
เกาะมลายู หมู่เกาะชวา หมู่เกาะ
อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และไทย

จำปาตะ

จำปาตะ

มาจากภาษามลายู คำว่า
chempedak หมายถึง ชื่อขนุน
ชนิดหนึ่ง มียวงหนา สีเหลืองเจือ
แดง คล้ายสีดอกจำปา ถิ่นใต้เรียกไม้
ต้นชนิดหนึ่ง

ระกำ

มาจากคำในภาษามลายูว่า

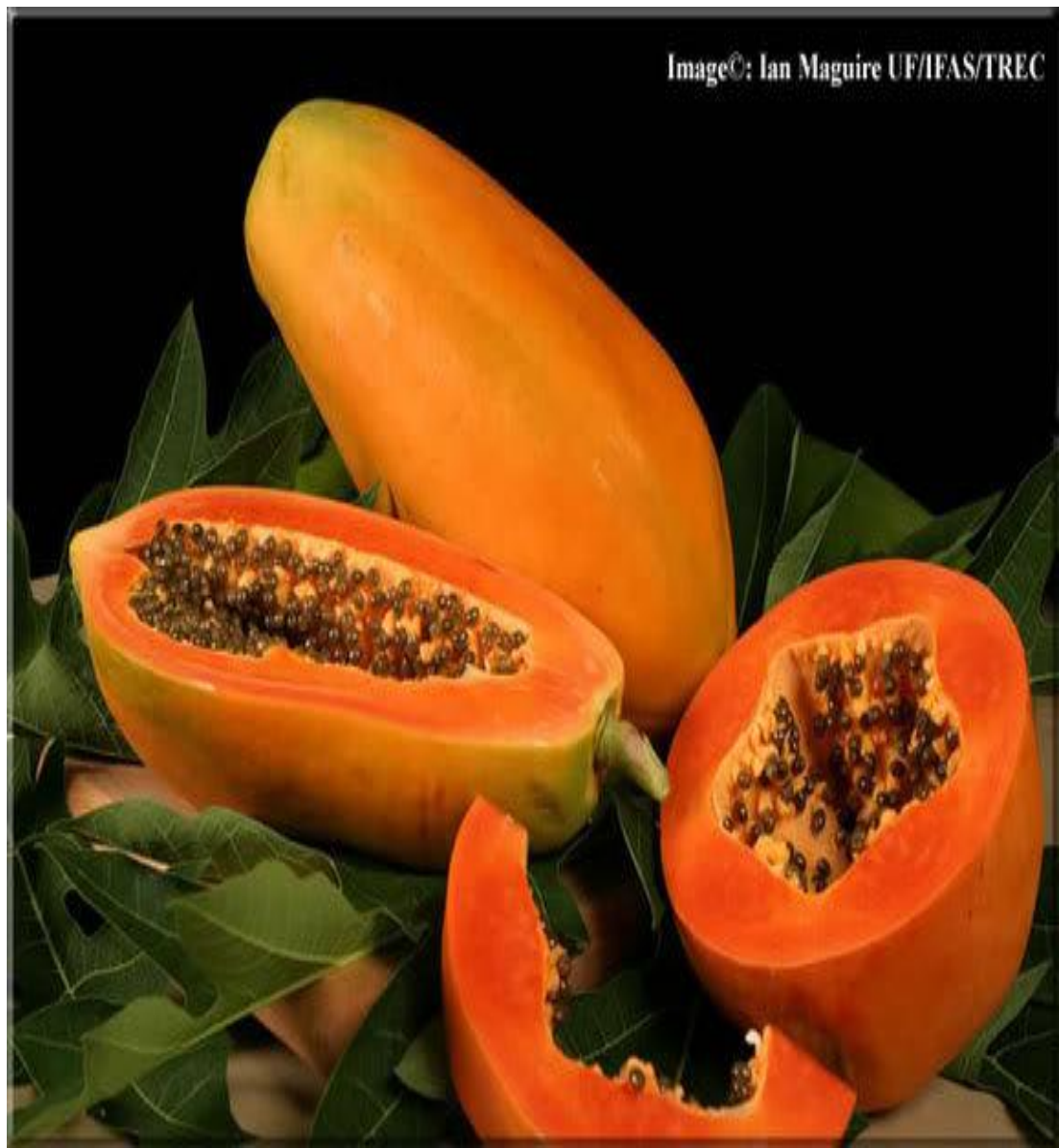
รากำ **ragam**

เป็นพืชตระกูลปาล์ม ออกผลเป็น
ทะลาย เปลือกผลมีหนามแข็งเล็ก ๆ อุ่ม
ไปทางท้ายผล เมื่อดิบมีรสฝาดและ
เปรี้ยว เมื่อสุกจะมีรสหวานอมเปรี้ยว
เนื้ออ่อน บาง กลิ่นหอม ฉ่ำน้ำ ลักษณะ
ใกล้เคียงกับสละ แต่ผลป้อมกว่า เมล็ด
ใหญ่กว่า สีจางกว่า เนื้อจะออกสีอมส้ม
มากกว่า

มะละกอ

มาจากภาษามลายูคำว่า
Melaka เมอละกอ ไทยใช้
ว่า มะละกอ เป็นผลไม้ชนิด
หนึ่ง ผลเป็นรูปรี ผลดิบมีสี
เขียว และมีน้ำยางสีขาวสะสม
อยู่ที่เปลือก ส่วนผลสุก เนื้อใน
จะมีสีเหลืองถึงส้ม มีเมล็ดสีดำ
เล็ก ๆ อยู่ภายในกินไม่ได้

น้อยหน้า

น้อยหน้า

เป็นคำภาษามลายู มาจากคำว่า
nona หมายถึงต้นไม้ชนิดหนึ่ง
ผลขรุขระเป็นปุ่มๆเนื้อในผลหนา
ขาว รสหวาน มีเมล็ดมาก

สละ

มาจากภาษามลายูคำว่า ซาละ salak เป็นพืชในวงศ์ปาล์มและในสกุลเดียวกับ ระกำ ลักษณะต้นเป็นทรงพุ่มคล้ายระกำ มีหนามแหลมแข็ง ออกตามก้านใบ สละ ออกผลเป็นทะลายเรียก "คาน" แต่ละคานมีทะลายย่อยเรียก "กระปุก"

ลักษณะผลของสละเป็นทรงยาวรี ผลอ่อนสีน้ำตาล เปลือกเป็นเกล็ดซ้อนกัน ผลแก่กลายเป็นสีแดงอมน้ำตาล บนผลมีขนแข็ง สั้น คล้ายหนาม ลักษณะของผลสละที่ต่างจากผลระกำคือมีเมล็ดเล็กกว่า สีเมล็ดเป็นสีน้ำตาลเข้มกว่า เนื้อสละเป็นสีเหลืองอ่อน ส่วนเนื้อระกำเป็นสีเหลืองอมส้ม สละมีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์

ปาหนัน

ปาหนัน **pandan** / บันตัน /

เป็นชื่อไม้จำพวกเตย รวมทั้ง

ลำเจียกด้วย **bunga**

pandan แปลว่าดอกลำเจียก

ลำเจียกเป็นพันธุ์ไม้

เช่นเดียวกับต้นเตย ชอบขึ้นตาม

ชายน้ำ แตกหน่อเป็นกอโต มี

หนามตามริมใบ ดอกออกตรง

ยอดตรงกลางต้น

ลูกหยี

ลูกหยี มาจากคำว่า
เกอร์ันยี (Keranje) ลูก
เล็กเป็นพวง เปลือกดำ
รสเปรี้ยว นำมาทำลูกหยี
ฉาบน้ำตาล

มังคุด

มังคุด ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง

manggis, manggustan

ภาษาอังกฤษใช้ **mangosteen** ว่ายืม

มาจาก

manggustan

มังคุดเป็นพันธุ์ไม้ผลัดใบเขตร้อนชนิด
หนึ่ง เชื่อกันว่ามีถิ่นกำเนิดอยู่ที่หมู่เกาะซุน
ดา เกาะโมลุกกะ แพร่กระจายพันธุ์ไปสู่เกาะ
ต่างๆ ใกล้เคียงโรงพยาบาลศิริราชเคยมีวังสวน
มังคุด

กระท้อน

มาจากภาษามลายูคำว่า **เซอะโตล setol**

เป็นไม้ผลเขตร้อนที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ใน
บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็น
ไม้ยืนต้น เปลือกต้นสีเทา เมื่อใบแก่
จัดจะเปลี่ยนเป็นสีส้มแดงดอก
ออกเป็นช่อ กลีบดอกสีเหลืองนวล ผล
อ่อนสีเขียวมีน้ำยางสีขาว เมื่อผลแก่
เปลือกผลจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและมี
น้ำยางน้อยลง รูปกลมแป้น ผิวมีขน
แบบกำมะหยี่อ่อนนุ่ม ภายในผลจะมี
เมล็ด 3-5 เมล็ด และมีปุยสีขาวหุ้มอยู่

ชมพู่

- ในภาษาไทยหมายถึงชื่อผลไม้ชนิดหนึ่ง
- **Jambu** ในภาษามลายู เป็นคำเรียกผลไม้หลายอย่าง เช่น ชมพู่ ฝรั่ง ,มะม่วงหิมพานต์ (กาหยู)

ข้าวหนัก - ข้าวเบา

ข้าวหนัก มาจากคำว่า

ปาดิ (ข้าวเปลือก)

บรัด (หนัก)

ปาดิปรัด หมายถึง ข้าวหนัก
หมายถึงข้าวที่ออกรวงช้า

ข้าวเบา

ปาดิ(ข้าวเปลือก) กับคำว่า

ริงัน(เบา)

ปาดิริงัน หมายถึง ข้าวเบา
หมายถึงข้าวที่ออกรวงเร็ว

หมวดสัตว์

กะปะ

นกโนรี

มาจากภาษามลายูคำว่า นูรี nuri (นก)โนรี เป็นสกุลของนกปากขอสกุลหนึ่ง จัดเป็นนกขนาดกลางในอันดับนี้ มีความยาวจากจะงอยปากจรดปลายหาง 30 เซนติเมตร หางสั้น พบกระจายพันธุ์ในแถบหมู่เกาะประเทศอินโดนีเซีย ลำตัวสีสดใสดำต่างกันไปตามชนิด เช่น แดง เข้มไปหมดทั้งตัว ยกเว้นปลายปีก ปาก และนิ้ว เป็นต้น

กะปะ

ชื่องูพิษชนิดหนึ่ง หัวรูปสามเหลี่ยม พบกระจายพันธุ์ในภูมิภาคอินโดจีนไปจนถึงแหลมมลายู มีชุมทางภาคใต้ มาจากภาษามลายูว่า **ular kapak** ชื่องูอย่างเดียวกัน มีหลายชนิดหากินเวลาพลบค่ำและกลางคืน

โลมา

มาจากภาษามลายูคำว่าโลมา **lomba**

โลมาเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำพวกหนึ่ง

อาศัยอยู่ทั้งในทะเล น้ำจืดและน้ำกร่อย มีรูปร่างคล้ายปลา คือ มีครีบ มีหาง มักอยู่

รวมกันเป็นฝูง แต่โลมามีใช้ปลา เพราะเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีรก โลมาเป็นสัตว์ที่

เฉลียวฉลาด เป็นมิตรกับมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะช่วยชีวิตมนุษย์เมื่อยามเรือแตก

จนกลายเป็นตำนานหรือเรื่องเล่าขานทั่วไป

ช้างสี่คอ

อูรังอูตัง

มาจากภาษามลายูคำว่า

sida ซีดา หมายถึง ชั้นที่ หรือ

sida ซีดา หมายถึง ชั้นที่ หรือ

คนตอน ไทยใช้ สี่คอ หมายถึง

ช่างชนิดหนึ่ง งาม้าน

ชื่อลิงขนาดใหญ่ แขนยาวถึง

ตาตุ่มพบในเกาะบอร์เนียว

สุมาตรา มีลักษณะกิริยากคล้าย

คนมาก **oramg** - คน

utang - ป่า

นกกะตั้ว

มาจากภาษามลายูคำว่า กากะตั้ว **kakatus** (นก)กระตั้วหรือ นกคอกคา
ทู (**Cockatoo**) เป็นนกประเภทปาก
คีม มีหลายสกุล ส่วนมากจะมีสีขาว บาง
ชนิดมีสีเหลืองอ่อนแซมเล็กน้อย มี
หงอน มีลิ้นและสามารถสอนให้เลียน
เสียงได้เหมือนนกแก้ว โดยชื่อ
Cockatoo" เป็นภาษามาเลย์แปลว่า
คีมใหญ่ พบในแถบอินโดนีเซีย
ฟิลิปปินส์ นิวกีนิ หมู่เกาะโซโลมอน
และ ออสเตรเลีย

หมวดสิ่งของเครื่องใช้

กำปั่น

กำปั่น ในภาษาไทยมีหลายความหมาย ความหมายหนึ่งเป็นคำเรียกรือเดินทะเลแบบหนึ่งในสมัยโบราณ เป็นเรือขนาดใหญ่ หัวเรือเรียวยาวแหลม ท้ายเรือมนและราบในระดับเดียวกับหัวเรือ.

เรือกำปั่นมี ๒ แบบ คือ แบบที่ใช้ใบ มีเสากระโดง ๒ หรือ ๓ เสา อยู่กลางลำสำหรับขึงใบเรือ เรียกว่า เรือกำปั่นใบ. อีกแบบหนึ่งเดินเครื่องด้วยกำลังเครื่องจักรไอน้ำ มีเครื่องต้มน้ำและมีมีปล่องไฟอยู่กลางลำเรือ เรือแบบนี้เรียกว่า เรือกำปั่นไฟ. คำว่า กำปั่น ที่ใช้เรียกเรือ เป็นคำที่มาจากภาษามลายูว่า **kapal** (อ่านว่า กา-ปัล).

กอและ

เรือประมงท้องถิ่นทางภาคใต้
นิยมใช้ไม้ตะเคียนเพราะไม้เนื้อแข็ง น้ำหนัก
เบา มีอายุนานหลายปี เรือกอและเป็นเรือที่มี
ลวดลายวิจิตรงดงาม และทาสีสดใสตลอดลำ
เรือ ลวดลายที่วาดมักเป็นรูปดอกไม้ ตัวละคร
ในวรรณคดี ตำนานพื้นบ้าน หรือสัตว์ใน
วรรณคดี

มีผู้เล่าถึงต้นกำเนิดของเรือกอและว่า
มาจาก กำปงตะลุมแบ ซึ่งปัจจุบันคือ อำเภอ
สายบุรี จังหวัดปัตตานี แล้วแพร่หลายไป
จนถึงกัณฑ์ตัน ตรังกานู ในมาเลเซีย
คำว่า กอและ น่าจะมาจากภาษามลายู
kolek [โกละ] หมายถึง เรือหาปลาชนิดหนึ่ง

ตีหมา

ตีหมา มาจากคำภาษามลายูว่า
timba หมายถึงภาชนะตักน้ำ
ตีหมาทำจากใบไม้ มีเชือกยาว
ใช้สำหรับตักน้ำจากบ่อน้ำ
บาดาลหรือบ่อที่ขุดไว้เก็บน้ำ

บุหงารำไป

บุหงารำไป **bunga rampai**

หมายถึงเครื่องหอมที่ทำด้วยใบเตยหอมและ
ดอกไม้อื่นๆคละกัน ห่อด้วยผ้าโปร่ง

rampai แปลว่านานาพรรณเคล้าปน
กัน

กระจูด

กระจูด ชื่อพรรณไม้ใช้สานเสื่อหรือกระสอบ มา

จากภาษามลายูว่า **kerchut**

/กระจูด / ปัจจุบันสานเป็น หมวก รองเท้า กระเป๋า
ภาชนะใส่ของ

กระแชง

กระแชง เป็นคำนาม หมายถึงเครื่องบังแดดฝนชั่วคราว เย็บด้วยใบเตยหรือใบจาก มาจากภาษามลายูว่า **kajang** /ก้ายัง / หมายถึงแผงสำหรับคลุมเรือหรือรถ เย็บด้วยใบไม้ เติงปัตตานี เป็น กาแย เปลี่ยนเป็น กะแชง แปลว่า พับสอง หรือสองขา

กุญแจ

มาจากภาษามลายูคำว่า **kunchi**

ibu kunchi หมายถึง กุญแจ (อิบู = แม่) ,

ช่องหรือรูกุญแจ , สวิตช์ไฟฟ้า

Anak kunchi (อานะ = ลูก)

ไทยใช้หมายถึง เครื่องสำหรับใส่ประตูหน้าต่าง เป็นต้น

กริช

- อาวุธชนิดหนึ่งมี ๒ คมใช้แทง เป็นอาวุธประจำตัวของชาวชวา ผู้เกิดมาเป็นชายต้องมีอาวุธชนิดนี้ ค้ำมีความสวยงาม มีหลายรูปแบบ เน้นการตกแต่งค้ำและปลอก ใช้เหน็บที่เอว (เป็นอาวุธประจำตัวอิเหนา)

กำยาน

นำเข้าโดย สยามคเทศ

กำยาน วัตถุเครื่องหอมชนิดหนึ่งเกิดจากชั้นหรือยางที่ออกจากเปลือกของต้นกำยาน

หมวดอาหาร

หอยแครง

หอยแครงมาจากภาษามลายูว่า
กรัง kerang หอยแครง เป็นหอย
จำพวกกาบคู่ อาศัยอยู่ในพื้น
ท้องทะเลชายฝั่งตื้น ๆ ที่เป็น
โคลนหรือโคลนเหลว ใน
น่านน้ำไทยพบมากที่จังหวัด
ชลบุรี เพชรบุรี
สุราษฎร์ธานี ปัตตานี

ปลาจิ้งจั้ง

ปลาจิ้งจั้ง เป็นคำภาษามลายู ว่า จิ้งจั้ง (cingcang) ชาวใต้เรียก จิ้งจั้ง หรือจิ้งจั้ง โดยใช้ปลาตัวเล็กๆ เช่น ปลาไส้ตันหมัก กेलือกับข้าวคั่วอย่างเดียวกับทำปลาจ่อม อีกอย่างคือน้ำเค็มจากปลาหมัก

ซ่าหริ่ม (ชื่อขนม)

อะยัม อัลเฟรด คลูเอ้ (**Alfred Clouet**) ชาวฝรั่งเศสเป็นผู้ก่อตั้งเครื่องหมายทางการค้า “ตราอะยัม” ในปี 1892 ที่ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งในขณะนั้นประเทศสิงคโปร์เป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซียและอาณานิคมของอังกฤษ การดำเนินธุรกิจหลักของบริษัทฯ ในตอนนั้นเป็นการจัดหาเสบียงอาหารให้กับพลเมืองของเจ้าอาณานิคม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวยุโรปอังกฤษ

ที่มาในการตั้งชื่อตราสินค้า เกิดจากการที่อาหารกระป๋องในขณะนั้นถูกมองว่าเป็นสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการถนอมอาหาร มีคุณภาพและราคาแพง ดังนั้น อัลเฟรด คลูเอ้ (**Alfred Clouet**) จึงมีความคิดที่จะตั้งชื่อตราสินค้าโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับลูกค้าและสามารถเรียกชื่อได้ง่ายขึ้น จึงเกิดเป็นชื่อ “อะยัม” ซึ่งเป็นภาษาบาหลีของชาวมาเลย์ แปลว่า “ไก่” มีสินค้ายอดนิยมและเป็นเอกลักษณ์ คือ ปลากระป๋องซึ่งเป็นปลาซาร์ดีนในซอสมะเขือเทศ

สาธู

มาจากภาษามลายูคำว่า **sagu** หมายถึง
แป้งที่ได้จากต้นสาธู ซึ่งเป็นต้นไม้นชนิดหนึ่ง
จำพวกปาล์ม ใช้ใ้ในลำต้นทำแป้งเรียกว่า
แป้งสาธู

บุดู

มาจากภาษามลายูคำว่า บุดู budu เป็น
อาหารพื้นเมืองที่ได้รับความนิยมใน
ภาคใต้ ได้มาจากการหมักปลากับเกลือ
เช่นเดียวกับการหมักน้ำปลาบุดูมัก
นิยมนำมาปรุงเป็นน้ำพริก ไล่
หอมแดง พริกสด มะนาว น้ำตาล กิน
กับผักสดหรือปรุงเป็นน้ำบุดูสำหรับ
ราดข้าวยาโดยใส่
หอม กระเทียม ตะไคร้ ข่า ใบมะกรูด
และน้ำตาลแล้วเคี้ยว

ข้าวต้มมัด

มาจากภาษามลายูคำว่า เกอะตุปัต ketupat เป็นขนมชนิดหนึ่งที่ทำด้วยข้าวเหนียวมัดกับกะทิ แล้วนำไปห่อด้วยใบตองหรือใบมะพร้าวอ่อน ใส่น้ำตาล กลิ้วย นำไปนึ่งให้สุก ทางภาคใต้ใช้ข้าวเหนียวกับน้ำกะทิ ห่อด้วยใบป้อ เรียกห่อต้ม ถ้าห่อด้วยใบมะพร้าว และมัดด้วยเชือกเรียกห่อมัด

ข้าวยำ

มาจากคำภาษามลายูว่า
นาซี nasi ข้าวสุก และ
คำว่า กราบู kerabu - ยำ
เป็นคำว่า นาซิกราบู
หมายถึง ข้าวคลุกกับยำ
ผัก

กะละแม

กะละแม ชื่อขนม

กะละไม คำนี้คงไม่ได้รับจากภาษา
มลายูแต่รับจากสุมาตรา ถิ่นมั่งกะ
เบา เมื่อเสียงเดิมเป็น ไอ เสียงทางใต้
ของไทยและแถบกลันตันจะ
กลายเป็นเสียงเอ หมด

อาจาด

อาจาด มาจากคำภาษามลายูว่า **Achar** แปลว่า ซื่ออาหารชนิดหนึ่ง เป็นคำมลายูที่ยืมคำฮินดีมา

อาจาดเป็นน้ำจิ้มชนิดหนึ่ง ทำจาก น้ำส้มสายชูหรือน้ำกระเทียมดอง เพิ่มน้ำตาลและเกลือเล็กน้อย บางตำรับใช้น้ำเชื่อม มาตั้งไฟเคี่ยวจนมี ลักษณะเหนียวหรือข้น มี แต่งกว่า หอมแดง พริกชี้ฟ้า หั่นเป็น ชิ้น ๆ อยู่ด้วย รับประทานเคียงอาหาร จำพวกสะเต๊ะและแกงกะหรี่เพื่อแก้ เลี่ยน

หมูสะเต๊ะ(คำมลายู)

ข้าวหมก

ข้าวหมก มาจากคำว่า **nasi kabuli** เป็นอาหารที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งในตะวันออกกลาง รวมทั้งชาวมุสลิมในประเทศต่างๆ ต้นกำเนิดของข้าวหมกมาจากอินเดียซึ่งรับวัฒนธรรมการปรุงข้าวหมกไปจากเปอร์เซีย

เมื่อชาวอินเดียและเปอร์เซียมาติดต่อค้าขายกับประเทศไทย ได้นำข้าวหมกมาเผยแพร่ด้วย ดังมีปรากฏในกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานของรัชกาลที่ 2 ว่า **ข้าวหุงปรุงอย่างเทศ รสพิเศษใส่ตุกเอ็น**

ข้าวหมกที่ใส่ผงขมิ้น สีเหลืองสุกแล้วกินกับเนื้อสัตว์อบ คนไทยเรียกข้าวบุหรี

พรกลา

หมายถึงขนมลา

- พรก หมายถึงมะพร้าว
- ลา กะลामะพร้าว

ขนมลาเป็นขนมชนิดหนึ่งในงาน

ทำบุญเดือนสิบ ชาวใต้เรียกวันส่ง

และรับตายเป็น

บุหงาบุคะ

บุหงาบุคะ หรือ ขนมดอกกำเจียก เป็นขนมพื้นเมืองของจังหวัดสตูล มีการทำกันมาตั้งแต่สมัยพระยาสมันตรัฐ โดยคนในสายสกุลกรมเมือง ที่เข้าไปรับใช้อยู่ในวังเก่าเจ้าเมืองสะโตย หรือจังหวัดสตูลในปัจจุบัน

หมวดเครื่องแต่งกาย

ปาเต๊ะ

ปาเต๊ะ

เสื้อผ้าโสร่งชนิดหนึ่งใช้เคลือบด้วย
ขี้ผึ้งเหลว บางตอนที่ไม่ต้องการให้มี
สีสันทหรือลวดลาย

มาจากภาษามลายูว่า **batek**
หมายถึงฝ้ายกดอกแบบชวา ชั้นเดิม
เคลือบด้วยขี้ผึ้งแล้วแต่มีสี ปัจจุบันใช้
พิมพ์

หมวดพิธีกรรม

แบหลา

แบหลา **bela** การสละ
ชีพโดยสตรีกระโดดเข้าไปใน
กองเพลิงที่เผาศพสามีของ
ตนตามลัทธิฮินดู ซึ่งเรียกว่า
สตี

ชื่อทิศ ชื่อลม

- ทิศอุดร **Utara** แปลว่าทิศเหนือ
- สลาตัน **Selatan** แปลว่า ทิศใต้
- ทิมอร์ **Timur** แปลว่าทิศตะวันออก
- ลมอุตรา **Utara** แปลว่าลมที่พัดจากทิศเหนือ ลมคานหาก็เรียก
- ฝนพรัค **Barat** แปลว่า ฝนจากทิศตะวันตก

หมวดศิลปะการแสดง, กีฬา

ดาหลั่ง

มาจากคำชวา -มลายู่ว่า
dalang หมายถึง นายหนัง,ผู้
พากย์หนัง, ผู้แต่งเรื่อง
สำหรับแสดงหนัง ไทยใช้คำ
ว่า ดาหลั่ง “ดาหลั่งวายังแล้ว
ชูเชิด” (อิเหนา)

วายเป็นศิลปะการแสดงของท้องถิ่นชวามา

แต่โบราณ มีกำเนิดบนเกาะชวา เนื่องจาก

ประเพณีของคนท้องถิ่นซึ่งนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และ

บูชาบรรพบุรุษนั่นเอง หลักฐานที่ใช้สนับสนุน คือ

วาทยัง หมายถึง ตัวหนังสือ

ภาษาและคำศัพท์เฉพาะทางเทคนิคการแสดงเป็น

ภาษาชวาโบราณ เหตุผล

อีกข้อหนึ่งคือ วายังเป็นการแสดงที่โดดเด่นจากการ

แสดงอื่นๆ ทั้งหมดในเอเชียจึงน่าจะเชื่อได้ว่า

ศิลปะการแสดงวายังเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของ

อินโดนีเซียอย่างแท้จริง

นักวิชาการบางคน เชื่อว่าศิลปะการเชิดหนัง

นี้ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย เพราะอินเดียมีการ

แสดงเชิดหนังและเชิดหุ่นมาตั้งแต่สมัย

โบราณ นอกจากนี้ตัวละครตลกในวายังของชวาที่ชื่อ

ซีมาร์(**Semar**) มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับตัวตลก

อินเดีย ที่ปรากฏในละครสั้นสกฤตของอินเดีย

วาทยัง

ม้าย่อง

ม้าย่อง ชื่อเพลงไทยทำนองหนึ่ง **ma yong** ชื่อการแสดงอย่างหนึ่งของชาวมลายู มีในรัฐกัณฑ์ตันตลอดถึงเขตสงขลา ลักษณะคล้ายการแสดงมโนห์รา สมัยก่อนแพร่หลายมาก มาจากคำว่า **mak yong** ซึ่งมาจาก **Imak** แปลว่าแม่ **yong** เพลง **ma yong** เป็นเพลงร้องมีลูกคู่รับ

หนังตะลุง

- คนกรุงเทพฯเรียกหนังที่มาจากพัทลุงว่าหนังตะลุง คนใต้เรียกหนังควาย

กระຈັบປີ

กระຈັบປີ

รองเง็ง

รองเง็ง ศิลปะการแสดงแบบหนึ่ง
ของชาวมุสลิมภาคใต้ เป็นการ
เต้นรำคู่ชายหญิงและร้องเพลง
คลอไปด้วย

ronggeng /รองเงง/การ
เต้นรำคู่ พร้อมกับร้องเพลง
ประสานเสียงคล้าย **square
dance** ของฝรั่ง

รำมะนา

รำมะนา

กลองชนิดหนึ่ง รูปกลมแบนตื้น มี
หน้าเดียว

rebana ภาษาถิ่นในหมู่เกาะ
ในสุมาตรา ในปัตตาเวียและชวาใช้
ว่า **rabana** สันนิษฐานว่ามาจาก
ภาษาอาหรับว่า **rabbana**
แปลว่าสวดบูชาพระเจ้า ในการสวด
ใช้เครื่องดนตรีนี้ประกอบด้วย

ลิเก ลิเกฮูลู

ลิเก ยี่เก การเล่นชนิดหนึ่งมาจากชาวมลายู
dikir dzikir การสวดสรรเสริญพระเจ้า
เป็นเจ้า การสวดของผู้เลื่อมใสในอิเหนา
ของพระเจ้าเป็นเจ้า มีการโยกตัวเป็นจังหวะ
เข้ากับบทที่สวด ลิเกของภาคกลางพัฒนามา
จากลิเกฮูลู

อังกะลุง

- ภาษาไทย หมายถึงชื่อเครื่องดนตรี
อย่างหนึ่งของชาวไชยเย่า
- **Angkelong** ในภาษาชวา
หมายถึงเครื่องดนตรีที่ทำด้วยไม้ไผ่

เซปักตะกร้อ

เซปัก แปลว่าเตะ

หมวดสถานที่

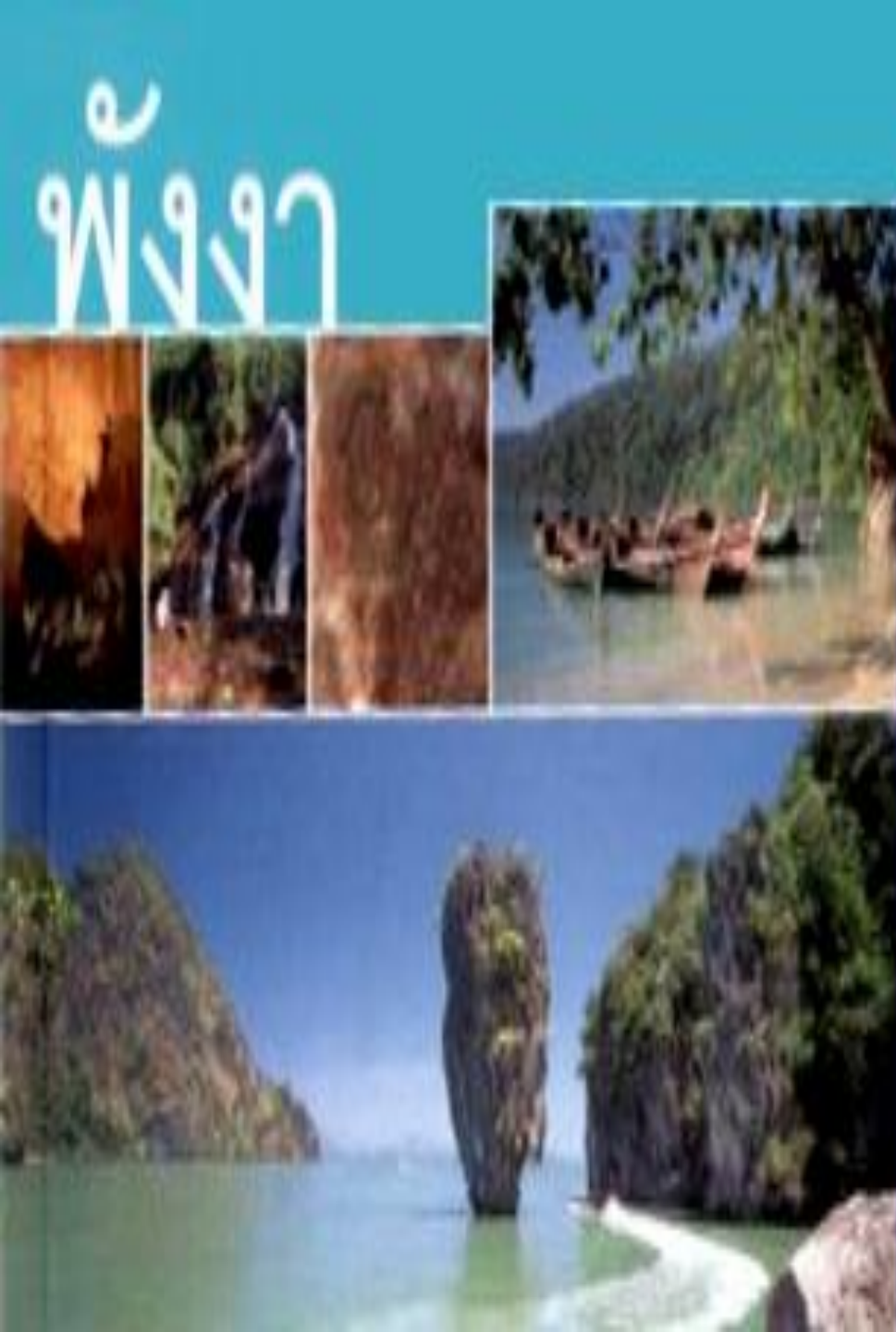

โกดัง

โกดัง กุดัง หมายถึง โรงเก็บ
สินค้าหรือสิ่งของ

ภาษามลายู แปลว่า โรงงาน โรง
เก็บของ ร้านขายของ

พังงา

หมายถึง พวงมาลัยรถหรือเรือ

จังหวัดพังงาเดิมเชื่อว่าชื่อ “เมืองงา”
ตามชื่อเขางาหรือเขาพังงาหรือ

กราฎงา *Kuala Pungah* หรือ พังกา
ภาษามลายู แปลว่า ป่าน้ำจืดตั้งอยู่ใน
ตัวจังหวัดพังงาปัจจุบัน

เมืองงากลายเป็นเมืองพังงา
นั้น สันนิษฐานว่าด้วยเพราะเมืองงา
เป็นเมืองที่มีแร่อุดมสมบูรณ์ มี
ชาวต่างชาติมาติดต่อซื้อขายแร่ดีบุกกัน
มาก และชาวต่างชาติเหล่านี้คงออก
เสียงเมืองงาเป็นเมืองพังงา เพราะแต่
เดิมชาวต่างชาติเขียนชื่อเมืองงา
ว่า Phunga หรือ Punga อ่านว่าภู
งา หรือพังงา หรือ พังกา ก็ได้

เที่ยวครั้งแรก แคลเซตรัง 10-15 April 2008

Photo by K.abijung
<http://abijung.multiply.com>

ตรัง

มาจากคำภาษามลายู
ว่า Terang (ออกเสียง “เตอ
รัง” พยางค์หน้าเสียงเบาแปลว่า สว่าง
แจ่มแจ้ง จึงตีความได้ว่า “เมืองตรัง
เป็นเมืองแห่งรุ่งอรุณ”

จังหวัดตรังตั้งอยู่ทางภาคใต้ของ
ประเทศไทยด้านฝั่งทะเลตะวันตก ติด
ทะเลอันดามัน และ มหาสมุทรอินเดีย
เป็นเมืองท่าโบราณที่มีความสัมพันธ์
กับต่างแดนและปรากฏชื่อมายาวนาน

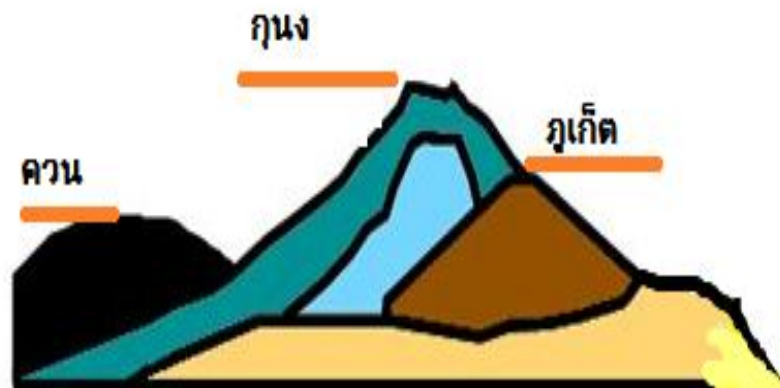

ภูเก็ต

เป็นชื่อจังหวัด มาจากภาษามลายู
คำว่า bukit แปลว่า เขา

กวนง หมายถึง ภูเขาสูง

ควน หมายถึง เนิน

ยะลา

ยะลา ชื่อจังหวัดในภาคใต้ ชื่อตำบล
ชื่อเขาในจังหวัดเดียวกัน เสียงคนพื้นเมือง
ว่า ยาลอ ในตำบลยะลา มีเขาลูกหนึ่งชื่อ
เดียวกันมีรูปคล้ายแหที่กางออกเวลาทอด
jala แห เป็นภาษาสันสกฤต ซาล แปลว่า
ร่างแห ตาข่าย มลายูเพี้ยนเป็น ซาลา ไทย
ฟังเสียง ซ เป็น ย จึงกลายเป็นยะลา

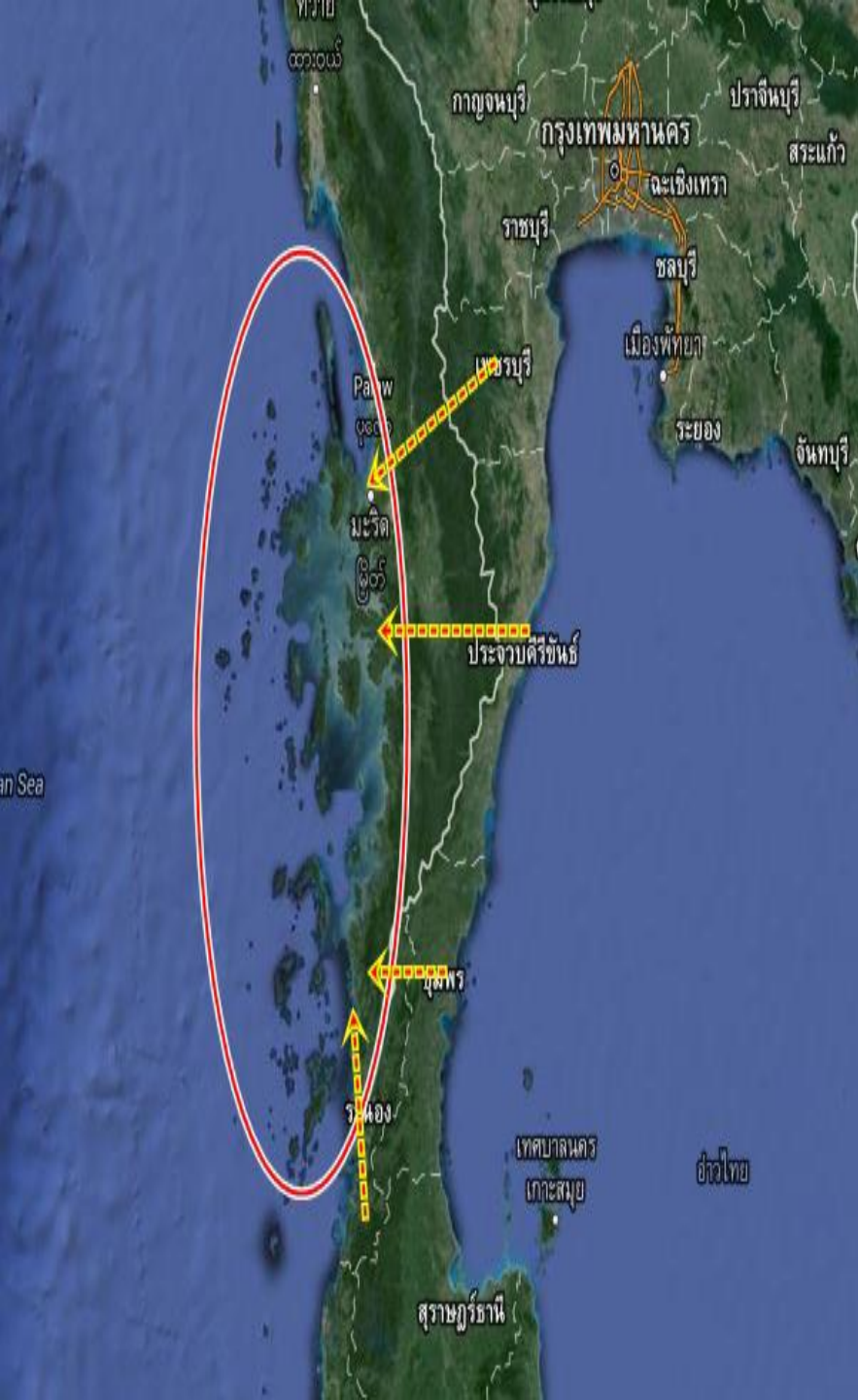
สตูล

คำว่า “สตูล” มาจากคำภาษามลายูว่า “สโตย” **Setoi** แปลว่ากระท้อนซึ่งเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่ขึ้นอยู่ชุกชุมในท้องที่นี้

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย ทางชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยชื่อเมือง “นคร สโตยมาบังสการา”

Negeri Setoi Mumbang Segara)

หมายความว่า สตูล เมืองแห่งพระสมุทรเทวา

ตะนาวศรี

มาจากคำว่าคำว่า ตานะห์ซรี Tana Sari, Tana Seri ตานะห์ มีความหมายว่า “แผ่นดิน” กับ ซรีมาจากคำว่า ซี ระห์ แปลว่า “พลูหรือใบพลู” รวมกันจึงมีความหมายว่า “แผ่นดินที่ปลูกพลู”

เพื่อแยกเขาตะนาวศรีเป็นพรมแดนธรรมชาติระหว่างประเทศพม่ากับประเทศไทย และลากยาวผ่านคอคอดกระลงไปถึงคาบสมุทรมาเลย์

ปัตตานี

คำว่า ปัตตานี มาจากคำภาษามลายู
ปัตตานี Pattani แปลว่า ชาวนา
ปัตตานี เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ริมฝั่ง
ทะเลตะวันออก ของภาคใต้สุดติด
กับทะเลจีนใต้ หรืออ่าวไทย

สุโขทัย

มาจากภาษามลายูคำว่า “สุโขทัย” แปลว่า
แม่น้ำ ลำคลอง และคำว่า

“โกทัย” แปลว่า คดเคี้ยว มีดพร้า

คำว่าสุโขทัย จึงหมายถึง แม่น้ำที่คด
เคี้ยว หรือ แม่น้ำมีดอีโต้ ปัจจุบันแม่น้ำสาย
นี้เป็นเส้นกั้นพรมแดนประเทศไทยกับรัฐ
ฉะเชิงเทรา ประเทศมาเลเซีย

สุโขทัย เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัด มี
ขนาดตัวเมืองใหญ่และมีความเจริญกว่าตัว
จังหวัดมาก เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่
สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ตอนล่าง

สุโขทัย

มาจากคำภาษามลายูว่า “สุโขทัย” ซึ่งแปลว่าคลองหรือแม่น้ำ และ “ปาดิ” ซึ่งแปลว่า ข้าวเปลือก รวมกันหมายถึง “คลองข้าวเปลือก” เพราะแต่เดิมบริเวณที่ราบลุ่มสองฝั่งคลองที่ไหลผ่านพื้นที่อำเภอนี้เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวที่สำคัญชาวบ้านจะนำข้าวเปลือกล่องเรือไปตามลำคลองเพื่อขายให้กับท้องถิ่นอื่น ๆ จึงเรียกคลองนี้ว่า สุโขทัย ต่อมาจึงกลายเป็นชื่อเรียกอำเภอหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส

กัวลาลัมเปอร์

มาจากคำว่า Kuala lamper

Kuala หมายถึง อ่าว

Lamper หมายถึง โคลน

รวมกันหมายถึง ลำน้ำที่มีโคลนมาก

คลองตัน

ชื่อสถานที่ในกรุงเทพฯ

พวกกะลันถูกกวาดต้อน

มาอยู่ที่นี่จึงได้ชื่อว่า คลองตัน

บางกะปิ

บางกะปิ ชื่อสถานที่ใน
กรุงเทพฯ มีที่มาจากการกวาด
ต้อนชาวมุสลิมมาอยู่บริเวณบาง
กะปิ ในปัจจุบัน กะปิมาจากชื่อ
หมวกที่ชาวมุสลิมสวม ที่
เรียกว่า กะปิเยาะห์ และคน
ทั่วไปจึงเรียกบริเวณนั้นว่า บาง
กะปิ

เบตง

ควน

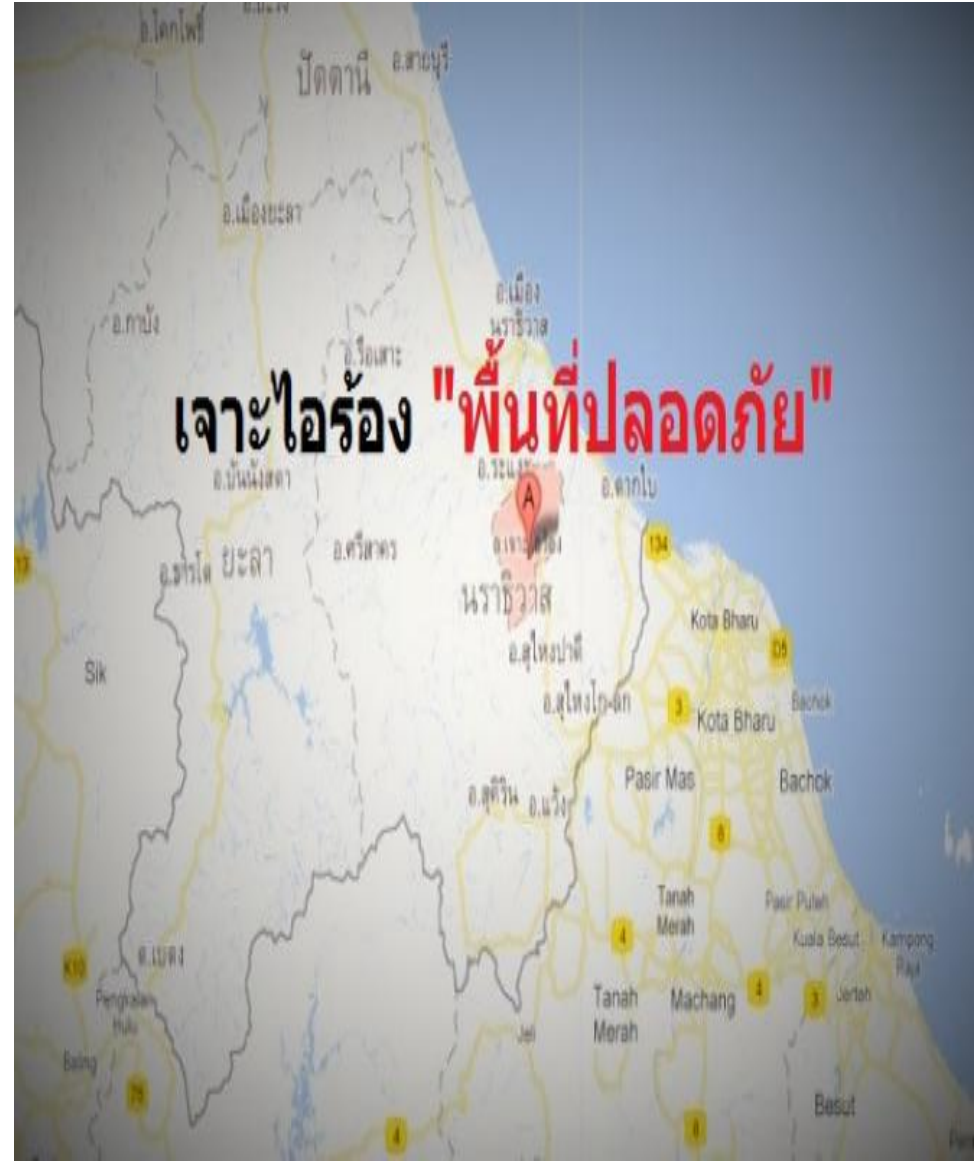

เบตง ชื่ออำเภอหนึ่งในจังหวัดยะลา
Betong แปลว่า ใหญ่ ใช้กับไม้ไผ่ หรือ
อ้อย

มาจากภาษามลายูคำว่า **gual, guar** หมายถึง เนิน
เขาดิน

เจาะไอร้อง

* ชื่ออำเภอในจังหวัดนราธิวาส
ภาคใต้ของประเทศไทย แปลว่าถ้ำ
ธารที่มีลักษณะคดเคี้ยว
มาจากภาษามลายูว่า
เจาะ แปลว่า ถ้ำธาร
อาย แปลว่าน้ำ
รอง แปลว่าคด

พื้ทยา

ชื่อสถานที่ตากอากาศอยู่ในภาค
ตะวันออกของไทย มาจากคำ
ภาษามลายูว่า
บารัต แปลว่าตะวันตกเฉียงใต้
ดายา แปลว่าลม

ต้นหยงลิมอ

ชื่อตำบลในจังหวัดนครราชสีมา
เป็นคำยืมมาจากภาษามลายูคำ
ว่า ต้นหยง แปลว่าต้น พิกุล
ลิมอ แปลว่า ห้า

กันตัง หมายถึง ปากน้ำ เมืองตรัง
มาจาก กัวลาเตอรัง
กัวลา หมายถึง ปากน้ำ
เตอรัง หมายถึง ตรัง

ดาโต๊ะ โต๊ะ โต๊ะครู

บาบ๋า ย่าหยา

มาจากภาษามลายูว่า datok
แปลว่าผู้ควรแก่การเคารพนับถือ
โต๊ะครู แปลว่า ครู

บาบ๋า หมายถึงผู้ชายที่เกิดจากชาวมลายูกับชาว
จีน

ย่าหยา หมายถึงหมายถึงเด็กผู้หญิงที่เกิดจากชาว
มลายูกับชาวจีน

แม่

สลัด

แม่ หมายถึงคำนำหน้า
เด็กหญิง เช่น แม่ซัง

ในภาษาไทยแปลว่าโจรซึ่งปล้นเรือกลางทะเล
selat ในภาษามลายูแปลว่าช่องแคบ

หมวสุวรรณคดี

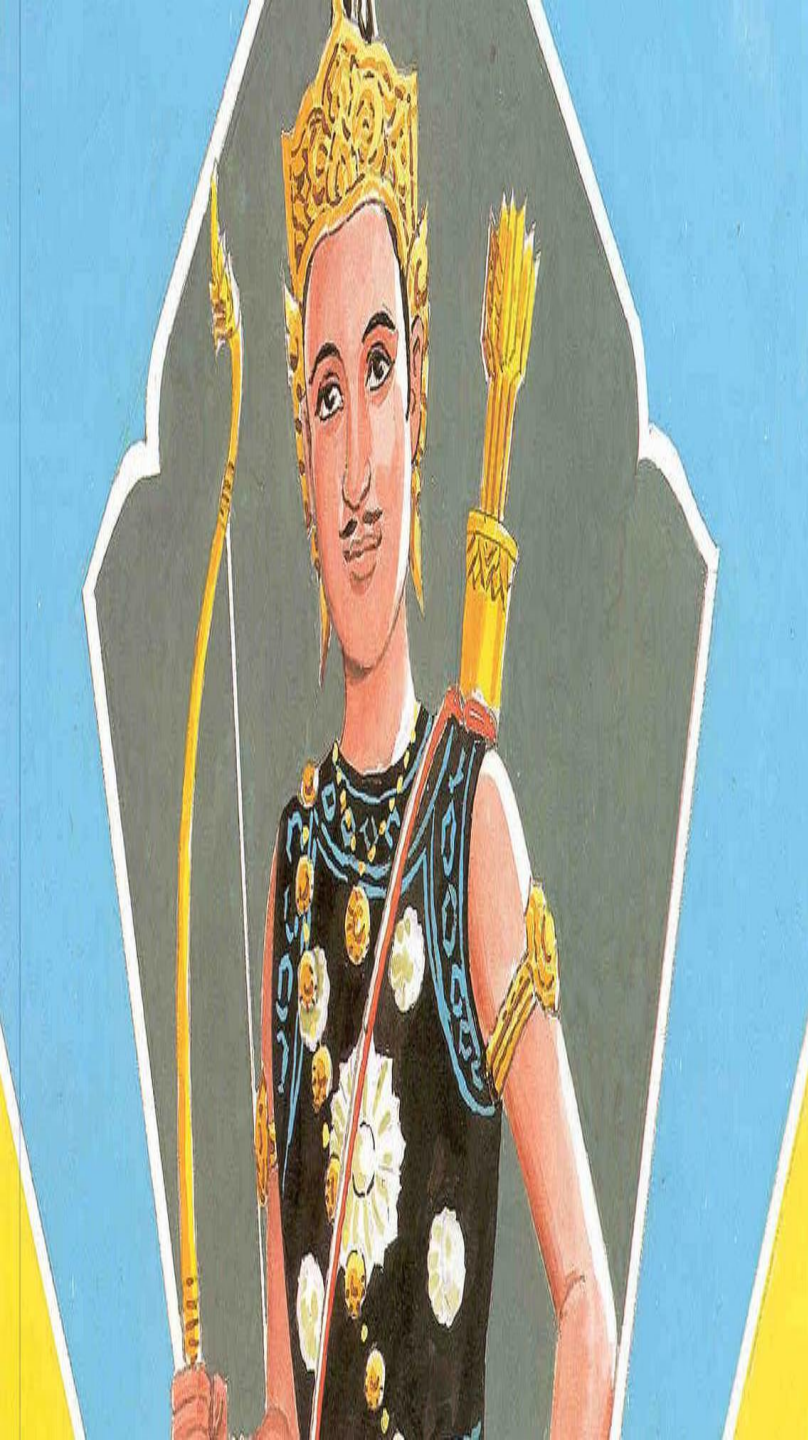

ระเด่น

ระเด่นในภาษาไทยหมายถึงโอรสหรือ
ธิดากษัตริย์เมืองใหญ่มาจากภาษามลายูคำ
ว่า **radin** หมายถึง เจ้าชาย,เจ้าหญิง
radin galoh เจ้าหญิงที่ยังไม่สมรส
radin ayu เจ้าหญิงที่สมรสแล้ว
radin emas เจ้าชาย

ภาษาชวาเขียน **raden, rahaden,**
rahadyan ว่าเป็นบรรดาศักดิ์ ชั้นกลาง

ระตู

- ระตู ในภาษาไทยแปลว่า เจ้าเมืองน้อย
- **ratu** ในภาษาชวาหมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน พระมเหสี เจ้าชาย เจ้าหญิงก็ได้

อินุ -อิเหนา

มาจากภาษามลายูคำว่า **inu** เป็นชื่อ
บรรดาศักดิ์

Radin inu (ระเด่น อินุ หมายถึง รัช
ทายาท

ไทยใช้ อิเหนา หมายถึง ชื่อพระเอก
ในเรื่องอิเหนาและดาหลัง

กูเรป็น

กูเรป็น

ชื่อนครสำคัญในเรื่องอิเหนาและ
ดาหลัง

Kuripan ตรงกับ กูเรป็น
Urip แปลว่า สบาย เต็ม **ke**
และ **an** เป็น **Kuripan**
หมายความว่าเป็นที่ตั้งอยู่แห่ง
ความสุขและสบาย

ประโหมสุหรี

มาจากภาษามลายูคำว่า
permaisuri (เปื่อไมซูรี)
หมายถึงตำแหน่ง พระอัครมเหสี
เป็นตำแหน่งมเหสีอันดับที่ ๑ ของ
ชวา ทำหน้าที่เป็นประธานในพิธี
สำคัญๆต่างๆภายนอกวัง

มะเดหวิ

มะเดหวิ

ตำแหน่งพระมเหสีที่ ๒ ของกษัตริย์

ชวา มาจากภาษาทมิฬว่า มาเทวี

mahadewi มีหน้าที่ต้อนรับแขก
ในวัง

ระเด่นบุษบาเรื่องศรี ระเด่นบุษบาหนึ่งหรััด

“นางบุษบา” จาก อิเหนา

พักตร์นี้องละอองนวลเปล่งปลั่ง

ดั่งดวงจันทร์วันเพ็ญประไพศรี

อรชรอ่อนแอ้นทั้งอินทรีย์

ดั่งกนิษฐิ์ดั่งศรีคงคาลัย

โดย เจโต

บุษบา แปลว่า ดอกไม้ บุษบามินตรา หมายถึง
ดอกพุทธรักษา
หนึ่งหรััด นิง แปลว่า แห่งหรือ ของ
รััด เป็นภาษาชวาเก่า แปลว่า โลก
นิงรััด เท่ากับ แห่งโลก

ระเด่นจินตหราวาที

จินตหราวาที

หมายถึง แสงจันทร์ สวรรค์

ระเด่น มาจากภาษาชวาว่า radin

หมายถึง เจ้าชาย เจ้าหญิง

ระเด่นจินตหราวาที เป็นตัวละครใน
บทละครเรื่องอิเหนา

วาที

- คำต่อท้ายชื่อคนในเรื่องอิเหนา เช่น จินตหราวาที
- สะการวาที
- **wati** ในภาษาชวา มี ๒ ความหมาย
สกลโลก
สุภาพสตรี คุณผู้หญิง

ดาหา

มาจากภาษาชวาคำว่า ดา
ฮา หมายถึง ซึ่งยังโลกให้
ฉงน หมายถึง งามมาก เป็น
ชื่อเมืองของนางบุษบาใน
เรื่องอิเหนา

กิดาหยัน

มาจากคำในภาษามลายู คำ
ว่า **kedayan** หมายถึง
บริวารหรือผู้รับใช้

ไทยใช้ว่า กิดาหยัน
หมายถึงมหาดเล็กในเรื่อง
อิเหนา

ปันหยี

มาจากภาษามลายูคำว่า **panji** หมายถึง
๑.**panji-panji** ฆงรูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก

๒.ชื่อศักดิ์ของนักรบชาวในสมัยโบราณ ร.๗
ทรงอธิบายว่า ปันหยีเป็นบรรดาศักดิ์อย่าง
อัศวิน (knight) **Sira Panji** นามปลอมของ
ระเด่นอินู GRATPATI คล้ายกับที่ใช้ในเรื่อง
อิเหนาว่า มีสาระปันหยี

ไทยใช้ หมายถึง ชื่อปลอมของอิเหนา

มิสาระปันหยี

มิสา **misa** หมายถึงควาย

มิสาระปันหยี หมายถึงขุนโจร

ที่เป็นนายควาย

มิสาระปันหยีสูกาหระ

สุกาหระ **sukara** หมายถึง

สุกร – หมูป่า

มิหิงสา – ควาย

อุณากรรณ – ม้า

สุกาหระ – หมูป่า

กระยาหงัน

คำว่า **Kayangan**

(กายังัน) หมายถึง ที่อยู่ของเทพเจ้า
คือ สวรรค์ชั้นฟ้า วิมาน
(พบในวรรณคดีเรื่องอิเหนา)

สตาหมัน

สตาหมัน หมายถึง สวน
ภาษาชวา สะ แปลว่า หนึ่ง ตา
หมัน แปลว่า สวน

ตุนาหงัน

- ตุนาหงัน เป็นภาษาชวา หมายถึงหมั้นไว้เพื่อแต่งงาน

เช่นอิเหนาเป็นคู่ตุนาหงันกับนางบุษบา

ในชนบทของสงขลาเรียกคู่หมั้นว่า โค้ - โต - หนั่ง

อัญญาเดหาวา

ภาษาไทยแปลว่า เทวดา มาจากภาษาชวา
ว่า **dewa** คือ เทว –เทพ

ภาษาสันสกฤต **asal** แปลว่าต้นกำเนิด
คือองค์ปะตาระกาหลา เทวดาต้นตระกูล
ของกษัตริย์ ๔ นคร ในบทละครเรื่อง
อิเหนา ได้แก่

กรุงกูเรปัน

ดาหา

กาหลัง

สิงหัดลำหรี

คำอื่นๆ

บุหลัน	พระจันทร์	พันตู	ต่อสู
หวันยิหวา	ยิหวา , ชีวิต ดวงใจ	มะงุมมะงาหรา	เที่ยวป่า
ซ่าโปะะ	ผ้าห่ม	จากง	ข้าวโพด
ปั้งเหน่ง	เข็มขัด	สะหรั่ง	เจ้าหน้าที่ในเรือ
ยังหยัง	รูปร่าง	ปลาคุหยง	ปลาพะยูน
จินดาหฺรา	ฉลาด	ปลาลำป่า	ปลากะแห
แอหนั่ง	นางชี	ละหมาด	การคารวะรำลึกถึง
อะนะ	บุตร		พระผู้เป็นเจ้า
เกน	นาง	กระจริด	เล็ก
กระ	เต้าทะเลขนาดใหญ่	กั้งสตาล	ระฆังวงเดือน

กะละบั้งหา

ชื่อสัตว์ทะเลไม่มีกระดูกสันหลัง รูปร่างคล้ายกิ้งก่า มีสีต่างๆกันแล้วแต่ละชนิด นิยมนำมาทำลูกบั้ง

กะหรี

แกงชนิดหนึ่ง สีเหลือง ประงด้วยเครื่องแกงกะหรีซึ่งประกอบด้วยขมิ้นและเครื่องเทศอื่นๆ

มะงุมมะงาหรา

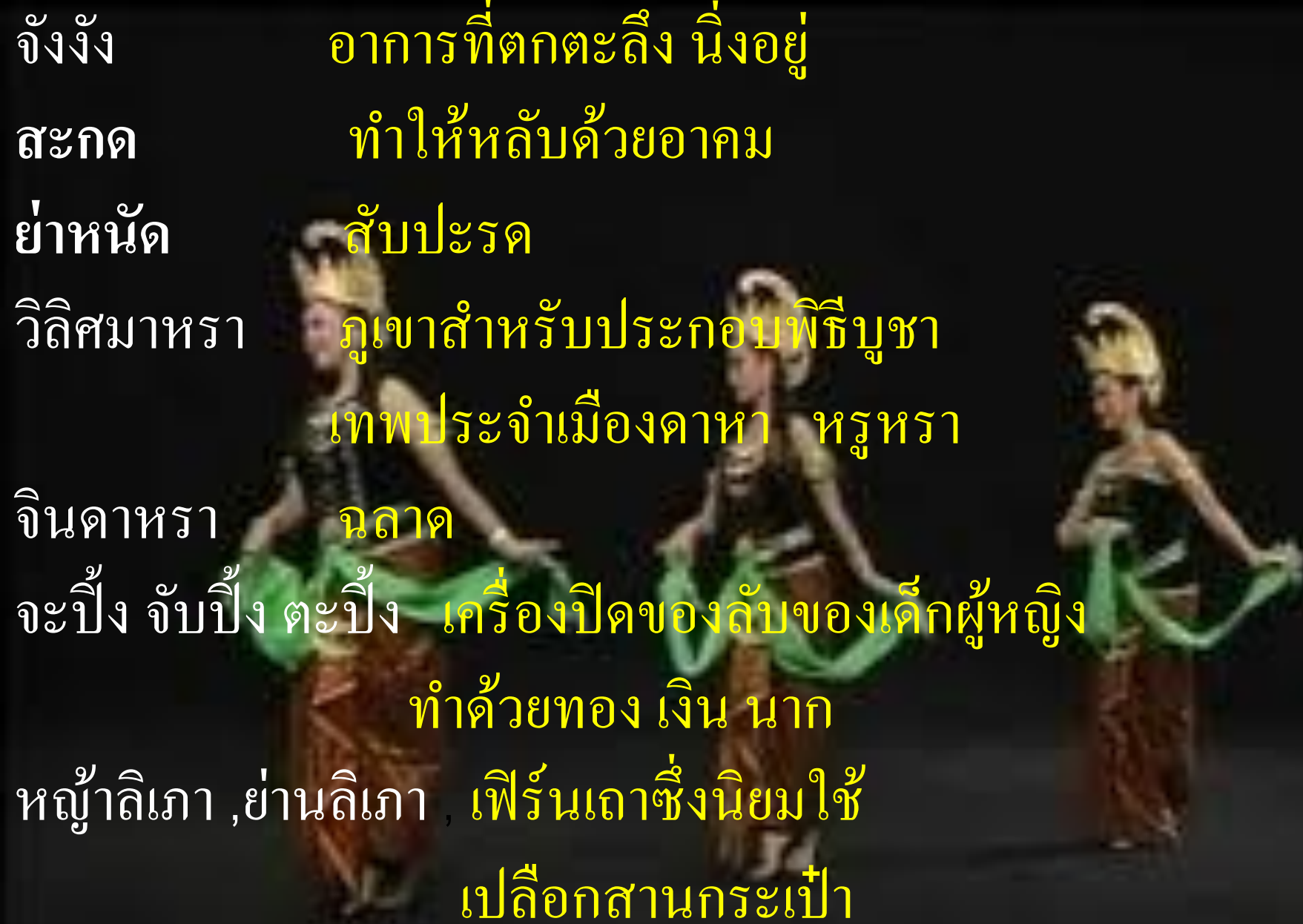
เที่ยวป่า อาการที่คั่นคั้นไปโดยไม่รู้ทิศทาง โดยปริยายหมายถึงงุ่มง่าม

ยาหยี

น้องรัก

บุษยามินทร์ตรา

พุทธรักษา

จิ้งจั่ง

อาการที่ตกตะลึง นิ่งอยู่

สะกด

ทำให้หลับด้วยอาคม

ย่าหนัก

ลับประรด

วิไลศมาหรา

ภูเขาสำหรับประกอบพิธีบูชา

เทพประจำเมืองดาหา หรรุหระ

จินดาหรา

ฉลาด

จะปั้ง จับปั้ง ตะปั้ง

เครื่องปิดของลับของเด็กผู้หญิง

ทำด้วยทอง เงิน นาก

หญ่าติเภา , ย่านติเภา

เฟิร์นเถาซึ่งนิยมใช้

เปลือกसानกระเป่า

กัญชา

ชื่อไม้ล้มลุก ดอกสีเขียว ใบและช่อดอกตัวเมียแห้งใช้สูบปนกับยาสูบ มีสรรพคุณทำให้มึนเมา

มะเร็ง

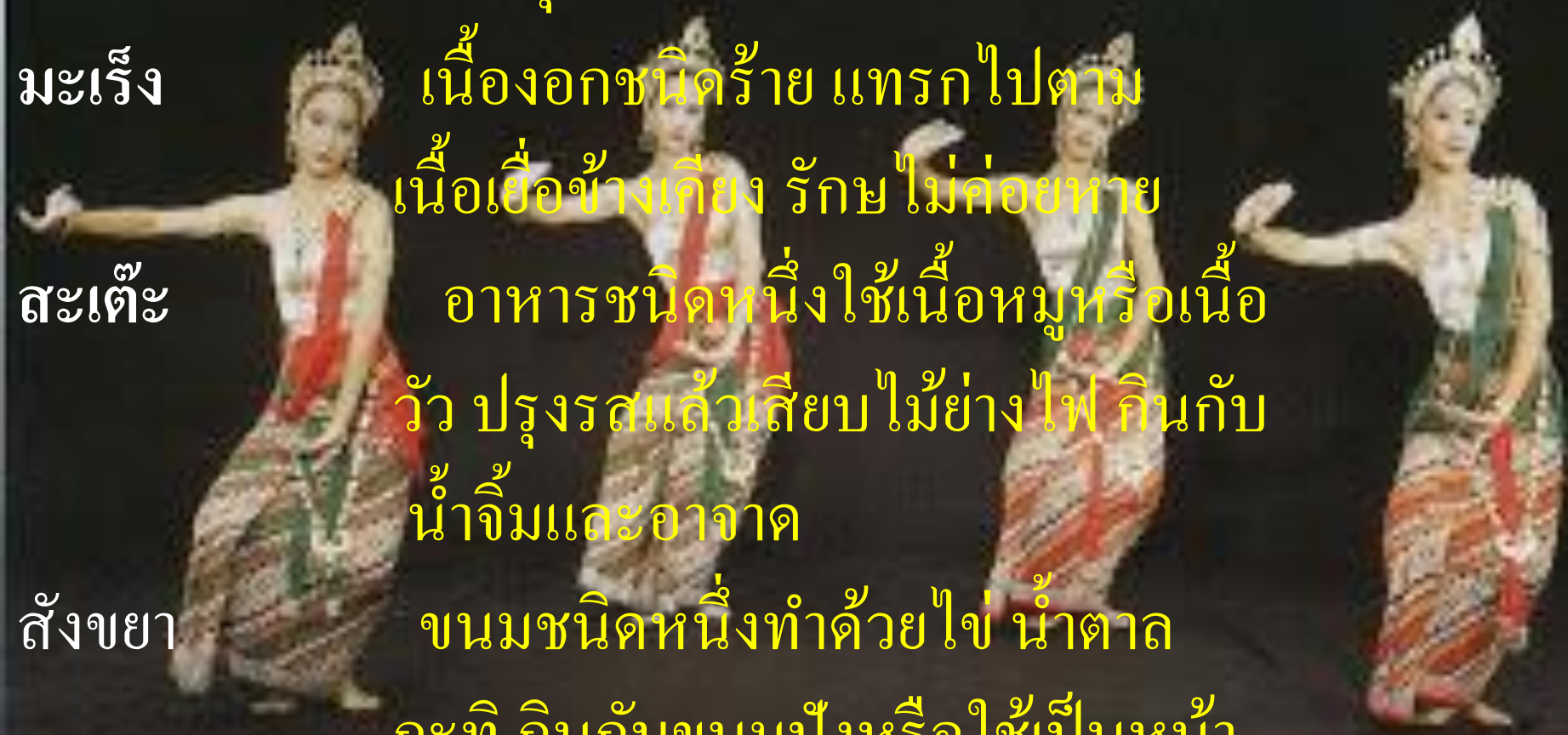
เนื้องอกชนิดร้าย แทรกไปตามเนื้อเยื่อข้างเคียง รักษาไม่ค่อยหาย

สะเต๊ะ

อาหารชนิดหนึ่งใช้เนื้อหมูหรือเนื้อวัว ปิ้งรสแล้วเสียบไม้ย่างไฟ กินกับน้ำจิ้มและอาจาด

สังขยา

ขนมชนิดหนึ่งทำด้วยไข่ น้ำตาล กะทิ กินกับขนมปังหรือใช้เป็นหน้าข้าวเหนียว

จบการนำเสนอ

อ้างอิง

สไลด์ประกอบการบรรยายเรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย : เขมร
ชวา มลายู. ณ ห้องประชุมนิทานกุดล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยวิทยากร ผศ.ดร. อุบล เทศทอง
อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต
พระราชวังสนามจันทร์